

Izvješ e medijskih objava

31.08.2015

Muzeji Hrvatskog zagorja

30.8.2015	Novi list	Stranica/Termin: 4	Hrvatska
Naslov:	DILETANTIZAM KOJI NASMIJAVA HRVATSKU		
Sadržaj:	Uz izložbu natje ajnih radova za umjetni ko rješenje spomenika prvog hrvatskog predsjednika u Kninu, postavljenu u galeriji Ba va HDLUa u Zagrebu		
Autor:	Maja HRGOVI		
Rubrika, Emisija:	Mediteran	Žanr: izvješ e	Naklada: 21.188,00
Ključne riječi:	GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A, MUZEJ STARO SELO KUMROVEC		
30.8.2015	Zadarski list	Stranica/Termin: 4	Hrvatska
Naslov:	DILETANTIZAM KOJI NASMIJAVA HRVATSKU		
Sadržaj:	Uz izložbu natje ajnih radova za umjetni ko rješenje spomenika prvog hrvatskog predsjednika u Kninu,		
Autor:	Maja HRGOVI		
Rubrika, Emisija:	Mediteran	Žanr: izvješ e	Naklada: 3.500,00
Ključne riječi:	GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A, MUZEJ STARO SELO KUMROVEC		
30.8.2015	www.novilist.hr	Stranica/Termin:	Hrvatska
Naslov:	Spomenici Tu manu: Diletantizam koji nasmijava Hrvatsku		
Sadržaj:	Na zagreba koj izložbi prikazani su radovi devetnaestoro umjetnika, predstavljeni maketama, a zajedni ki im je nazivnik neobi no velika doza ridikuloznosti. Tek se u ponekom radu može iš itati ironija...		
Autor:	Maja Hrgovi		
Rubrika, Emisija:		Žanr: Internetsko	Naklada:
Ključne riječi:	MUZEJ STARO SELO KUMROVEC, GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A		

Naslov: DILENTANTIZAM KOJI NASMIJAVA HRVATSKU

Autor: Maja HRGOVI

Rubrika/Emisija: Mediteran

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 2.267,31

Naklada: 21.188,00

Ključne riječi: GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A, MUZEJ STARO SELO KUMROVEC

Uz izložbu natječajnih radova za umjetničko rješenje spomenika prvog hrvatskog predsjednika u Kninu,

DILENTANTIZAM KOJI

Spomenici Franji Tuđmanu u gradovima i malim mjestima diljem Hrvatske već neko vrijeme izvor su dobre zafrkancije na društvenim mrežama i u široj javnosti. Izložba natječajnih radova za umjetničko rješenje spomenika prvog hrvatskog predsjednika u Kninu, otvorena u galeriji Bačva HDLU-a, novi je veliki doprinos ovoj razbibrizi. Na natječaju na kojem je pobijedio kipar Miro Vuco – a njegov spomenik Tuđmanu svečano je otkriven na kninskoj tvrđavi na proslavi 20. obljetnice Oluje – sudjelovalo je još 18 autora.

Svi ovi radovi predstavljeni su maketama čiji je zajednički nazivnik neobično velika doza ridikuloznosti. Franjo koji sljepački opipava golemi falusoidni predmet (Zoran Jurić, Branko Siladin); slabovidni Franjo koji dodiruje zgužvanu zastavu kao eksponat u tišološkom muzeju (Vid Vučak); nagluhi Franjo koji se natreže da čuje; zabrinuti Franjo koji ispruženim dlanovima provjerava je li počela padati kiša (Petar Popijaj); plošni zeleni Franjo kao močvarno čudovište pobješlo iz neke kompjutorske igrice (Ivan Fijolić); Franjo koji žalosno gleda za pticom koja mu je pobjegla i u bijegu ga zalila izmetom (Hrvoje Urumović i Ivan Galić); Tuđman koji vrši nuždu na banaru obrubljenom hrvatskim pletrom (David Peroš Bonnot)...

Prevlast figuracije je nadmoćna – jedini apstraktni rad je onaj kipara Slavka Marića, koji Tuđmana vidi kao zlatno sunce nasadeno na golemi diido iste boje.

Vojskovođa na konju

U nekim od ovih radova može se iščitati ironija, odvažna subverzija (kao na primjer u slučaju bijelog Tuđmana koji je po licu i rukama zamrjan smeđom bojom kao izmetom), no u većini slučajeva zapravo je teško reći jesu li kipari koji su sudjelovali u natječaju ozbiljni ili se samo šale.

Povjesničaru umjetnosti i kustosu Fedi Gavriloviću najviše se svidio Tuđman vojskovođa na konju, iz radionice kipara Konstantina Kostova.

– Uz toliko kiča i patetike, mislim da je spomenik Tuđmana na konju poput Falconettovog Petra Velikog, daleko najbolje rješenje, na tragu cirkusa u koji se pretvara naš javni prostor i naša umjetnost. Konjanik ide do kraja u prikazu apsurdna, kaže Gavrilović o prijedlogu spomenika na kojemu je bivši predsjednik prikazan u svojoj mladolikoj, vitalnoj verziji, pun snage i odlučnosti, na konju u divljem propnju. I tu je teško ocijeniti je li Kostov namjerno tako napravio da Tuđman u licu sliči na mladog Tita, ili mu je to »pobjeglo«.

– Što se tiče ostalih radova, nemam što reći: novine i portali mogu se jedan dan sprdati s ovim rješenjima, a sve to za veliku podijeljenu državnu lovu – kaže Gavrilović, aludirajući na 720 tisuća »težak« natje-

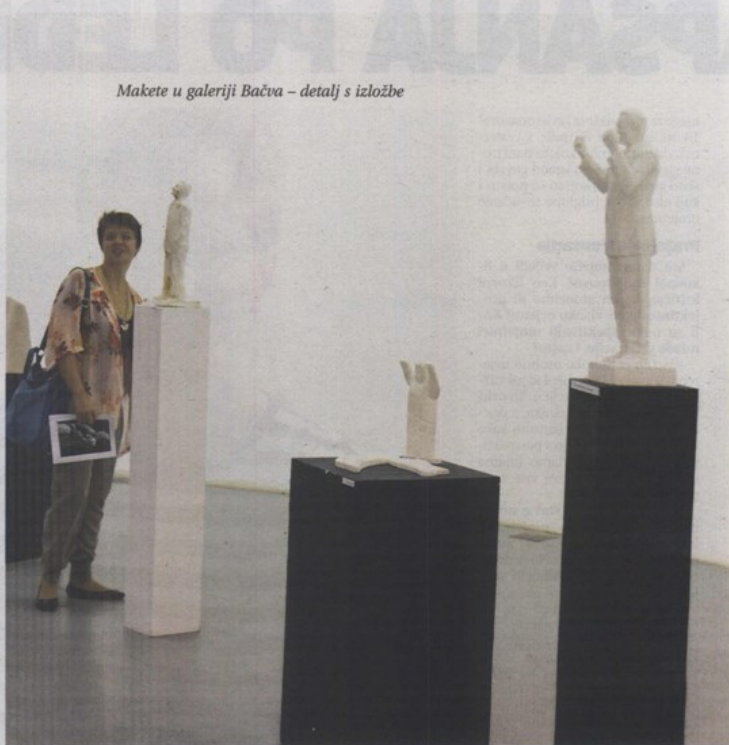
čaj kojim se tražio spomenik – izrađen od poliestera. Natječaj je raspisao grad Knin u suradnji s HDLU-om.

Nepoticajne propozicije

Nataša Ivančević, kustosica Muzeja suvremene umjetnosti, smatra da su nespretno postavljene propozicije natječaja onemogućile sudjelovanje umjetnika koji su mogli ponuditi suvremeno propitivanje koncepta spomenika.

– Dobili smo uglavnom rješenja kojima je primarno prikazati fizionomiju i pokret. Za najbolje živuće hrvatske umjetnike nije bilo poticajno na početku 21. stoljeća, promišljanje i oblikovanje spomenika koji je trebao ponuditi prepoznatljivost fizionomije, pa makar on bio posvećen prvom hrvatskom pred-

Makete u galeriji Bačva – detalj s izložbe

Od osamdesetak spomenika Franji Tuđmanu, posijanih širom Hrvatske (u rasponu od bista do gigantskih skulptura u natprirodnoj veličini), teško je pronaći neki koji dostojanstveno tretira prvog predsjednika. S većinom se desilo ono najgore: rađeni su s nakanom da budu smrtno ozbiljni, a ispali su blesavi i smiješni

sjedniku, primjećuje Nataša Ivančević.

Kao što Kostovljevi Tuđman konjanik nalikuje Titu, tako Tuđman Nikole Vrljića neodoljivo podsjeća na kipara Ivana Kozarića. A poveznica s Titom ima još. Nagrađeni rad, onaj otkriven u Kninu, kipar Miro Vuco izradio je u ateljeu u kojem je stvarao An-

tun Augustinčić, autor koji je svojim spomenikom Titu u Kumrovcu postavio standard za tretman državnika u javnoj plastici. Aluzijom na Augustinčićeva »Maršala« predano se bavio Ivan Fijolić, kipar koji je na ovom natječaju sudjelovao po pozivu; poznata je njegova interpretacija Jovanke u rasrkljenom Titovom sinjelu.

Benkovac

– Antun Augustinčić je bio omiljeni Titov kipar. Modelirao je njegov lik (portretne biste, figure) u

Maketa Ivana Kujundžića

Ironija? – prijedlog Ivana Fiolija

Prijedlog Zlatna Čulara

Jedan od radova s izložbe

Veliko Trgovište

postavljenu u galeriji Bačva HDLU-a u Zagrebu

NASMIJAVA HRVATSKU

Na zagrebačkoj izložbi prikazani su radovi devetnaestoro umjetnika, predstavljeni maketama, a zajednički im je nazivnik neobično velika doza ridikuloznosti. Tek se u ponekom radu može iščitati ironija...

je ostvario iznimno kvalitetna kiperska ostvarenja. Poznata brončana statua koja je izložena u parku Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu, najpopularniji je prikaz Tita i odlična je u više od 20 primjeraka. Modernizacija koja se u posleratnoj skulpturi probijala i na području spomeničke plastike od kraja 50-ih, nije bila poželjna u prikazima Tita. Na tom je području likovnog stvaralaštva vladala autocenzura, veli Nataša Ivančević.

I Vojin Bakić se u svim razdobljima stvaranja vraćao oblikovanju ili crtanju Maršalova lika. Prvi portreti datiraju iz 1948., a toj se temi ponovo vraćao u šezdesetima i pred kraj života, kada je radio dva nerealizirana spomenika Titu – za Zagreb i za Zadar. Onaj u Zagrebu izazvao je puno pažnje; na natječaj je stiglo čak 80 prijedloga, a pobjedio je Bakić koji je tom prigodom izjavio: »Tema je složena i puna mogućnosti da se zaluta. Prikazati Tita kakvog pamtim – njegovu pojavu, figuru i sve što podrazumijevamo gledajući njegov lik – nije lako«. No, Titu se nije dopala geometrizacija i apstrahiranje prikaza kod Vojina Bakića.

Preterivanje s kičem

Što je s ostalim Tjudmanima u hrvatskom javnom prostoru?

Od osamdesetak spomenika, posijanih širom Hrvatske (u rasponu od bista do gigantskih skulptura u natprirodnoj veličini), teško je pronaći neki koji dostojanstveno tretira prvog predsjednika i čini se, općenito, da autori ne uvažavaju i ne prepoznaju onu »težinu« o kojoj je govorio Vojin Bakić. S većinom se desilo ono najgore: rađeni su s nakanom da budu smrtno ozbiljni, a ispali su blesavi i smiješni.

Tudmanu sigurno ne laska najpoznatiji od njih, takozvani »Franjo u suknji«, proizašao iz suradnje kipara s Grobnika, Dubravka Radmana i porečkog klesara Lenka Krizmanića s pomagačem Elvisom Štufanićem iz Badere, koji su u bijelom bračkom mramoru isklesali 2,5 metra visok i tonu težak kip. Primjer iz Ploča, nakrivljeni zlačani divovski Tudman, ilustracija je preterivanja s kičem.

– Velika doza diletantizma, nevjerojatne likovne nepismenosti i neodgovornosti prema jav-

Tudman u Pakoštanima

Velika doza diletantizma, nevjerojatne likovne nepismenosti i neodgovornosti prema javnom prostoru presudila je pokušajima da manji kolektivi odaju počast Franji Tuđmanu

kao dobroćudni umirovljenik u setnji.

Što se tiče megalomanskih vizija tvorca Tuđmanovih spomenika, one su čak i skromne u odnosu na neke autore spomenika Titu. Vojin Bakić osmislio je zagrebački spomenik Titu u visini od nevjerojatnih 36 metara.

– Veliki broj spomeničkih rješenja Franje Tuđmana koja su preplavila Hrvatsku, pokazuju nisku kvalitetu oblikovanja. Nepostojanje javnih natječaja, netransparentna ili nestručna provedba natječaja, rezultrali su uzurpiranjem javnog prostora i narušavanjem digniteta – lika i djela Franje Tuđmana (do karikaturnosti prikaza), zaključuje Nataša Ivančević.

Na HDLU-ovom natječaju, drugu nagradu osvojio je Kažimir Hraste koji potpisuje i spomenik Tuđmanu u Splitu. Trećom nagradom ovjenčan je pak rad Nevena Bilića, koji u usporedbi s patetičnim, kičastim ili sprdalačkim rješenjima, iskače kao jedan od rijetkih dostojanstvenih i upečudljivih radova. U Bilićevoj viziji, Tuđman je naznačen profinjnom glavom, izraza bremenita misli-

Maja HRGOVIĆ

D. LOVROVIĆ

duhu akademskog realizma, koji je bio posve anakron izraz toga vremena. Unatoč tome, Augustinčić

Katuni

Škabrnja

Virovitica

Tudman u suknji

Pridraga

Naslov: DILENTANTIZAM KOJI NASMIJAVA HRVATSKU

Autor: Maja HRGOVI

Rubrika/Emisija: Mediteran

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 2.233,09

Naklada: 3.500,00

Ključne riječi: GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A, MUZEJ STARO SELO KUMROVEC

Uz izložbu natječajnih radova za umjetničko rješenje spomenika prvog hrvatskog predsjednika u Kninu,

DILENTANTIZAM KOJI I

Spomenici Franji Tuđmanu u gradovima i malim mjestima diljem Hrvatske već neko vrijeme izvor su dobre zafrkancije na društvenim mrežama i u široj javnosti. Izložba natječajnih radova za umjetničko rješenje spomenika prvog hrvatskog predsjednika u Kninu, otvorena u galeriji Bačva HDLU-a, novi je veliki doprinos ovoj razbibrizi. Na natječaju na kojem je pobijedio kipar Miro Vuco – a njegov spomenik Tuđmanu svečano je otkriven na kninskoj tvrđavi na proslavi 20. obljetnice Oluje – sudjelovalo je još 18 autora.

Svi ovi radovi predstavljeni su maketama čiji je zajednički nazivnik neobično velika doza ridikuloznosti. Franjo koji sljepački opipava golemi falusoidni predmet (Zoran Jurić, Branko Siladin); slabovidni Franjo koji dodiruje zgužvanu zastavu kao eksponat u tiflološkom muzeju (Vid Vučak); nagluhi Franjo koji se napeže da čuje; zabrinuti Franjo koji ispruženim dlanovima provjerava je li počela padati kiša (Petar Popijač); plošni zeleni Franjo kao močvarno čudovište pobješlo iz neke kompjutorske igrice (Ivan Fijolić); Franjo koji žalosno gleda za pticom koja mu je pobjegla i u bijegu ga zalila iz metom (Hrvoje Urumović i Ivan Galić); Tuđman koji vrši nuždu na bunaru obrubljenom hrvatskim pleterom (David Peroš Bonnot)...

Vojskovođa na konju

U nekim od ovih radova može se iščitati ironija, odvažna subverzija (kao na primjer u slučaju bijelog Tuđmana koji je po licu i rukama zamrjan smeđom bojom kao izmetom), no u većini slučajeva zapravo je teško reći jesu li kipari koji su sudjelovali u natječaju ozbiljni ili se samo šale.

Povjesničaru umjetnosti i kustosu Fedi Gavriloviću najviše se svidio Tuđman vojskovođa na konju, iz radionice kipara Konstantina Kostova.

– Uz toliko kiča i patetike, mislim da je spomenik Tuđmana na konju poput Falconettovog Petra Velikog, daleko najbolje rješenje, na tragu cirkusa u koji se pretvara naš javni prostor i naša umjetnost. Konjanik ide do kraja u prikazu apsurdna, kaže Gavrilović o prijedlogu spomenika na kojemu je bivši predsjednik prikazan u svojoj mladololikoj, vitalnoj verziji, pun snage i odlučnosti, na konju u divljem proplju. I tu je teško ocijeniti je li Kostov namjerno tako napravio da Tuđman u licu sliči na mladog Tita, ili mu je to »pobje-glo«.

– Što se tiče ostalih radova, nemam što reći: novine i portali mogu se jedan dan sprdati s ovim rješenjima, a sve to za veliku podijelenu državnu lovu – kaže Gavrilović, aludirajući na 720 tisuća »viezak« natje-

čaj kojim se tražio spomenik – izrađen od poliestera. Natječaj je raspisao grad Knin u suradnji s HDLU-om.

Nepoticajne propozicije

Nataša Ivančević, kustosa Muzeja suvremene umjetnosti, smatra da su nespretno postavljene propozicije natječaja onemogućile sudjelovanje umjetnika koji su mogli ponuditi suvremeno propitivanje koncepta spomenika.

– Dobili smo uglavnom rješenja kojima je primarno prikazati fizionomiju i pokret. Za najbolje živuće hrvatske umjetnike nije bilo poticajno na početku 21. stoljeća, promišljanje i oblikovanje spomenika koji je trebao ponuditi prepoznatljivost fizionomije, pa makar on bio posvećen prvom hrvatskom pred-

Makete u galeriji Bačva – detalj s izložbe

Od osamdesetak spomenika Franji Tuđmanu, posijanih širom Hrvatske (u rasponu od bista do gigantskih skulptura u natprirodnoj veličini), teško je pronaći neki koji dostojanstveno tretira prvog predsjednika. S većinom se desilo ono najgora: rađeni su s nakanom da budu smrtno ozbiljni, a ispali su blesavi i smiješni

sjedniku, primjećuje Nataša Ivančević.

Kao što Kostovljević Tuđman konjanik nalikuje Titu, tako Tuđman Nikole Vrljića neodoljivo podsjeća na kipara Ivana Kozarića. A poveznica s Titom ima još. Nagradeni rad, onaj otkriven u Kninu, kipar Miro Vuco izradio je u ateljeu u kojem je stvarao An-

tun Augustinčić, autor koji je svojim spomenikom Titu u **Kumrovcu** postavio standard za tretman državnika u javnoj plastici. Aluzijom na Augustinčićeva »Maršala« predano se bavio Ivan Fijolić, kipar koji je na ovom natječaju sudjelovao po pozivu; poznata je njegova interpretacija Jovanke u raskrsljenom Titovom šinjetu.

Benkovac

– Antun Augustinčić je bio omljeni Titov kipar. Modelirao je njegov lik (portretne biste, figure) u

Maketa Ivana Kujundžića

Ironija? – prijedlog Ivana Fiolčića

Prijedlog Zlatna Čulara

Jedan od radova s izložbe

Veliko Trgovište

postavljenu u galeriji Bačva HDLU-a u Zagrebu

NASMIJAVA HRVATSKU

Na zagrebačkoj izložbi prikazani su radovi devetnaestoro umjetnika, predstavljeni maketama, a zajednički im je nazivnik neobično velika doza ridikuloznosti. Tek se u ponekom radu može iščitati ironija...

je ostvario iznimno kvalitetna kiparska ostvarenja. Poznata brončana statua koja je izložena u parku Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu, najpopularniji je prikaz Tita i odlična je u više od 20 primjeraka. Modernizacija koja se u poslijeratnoj skulpturi probijala i na području spomeničke plastike od kraja 50-ih, nije bila poželjna u prikazima Tita. Na tom je području likovnog stvaralaštva vladala autocenzura, veli Nataša Ivančević.

I Vojin Bakić se u svim razdobljima stvaranja vraćao oblikovanju ili crtanju Maršalova lika. Prvi portreti datiraju iz 1948., a toj se temi ponovo vraćao u šezdesetima i pred kraj života, kada je radio dva nerealizirana spomenika Titu – za Zagreb i za Zadar. Onaj u Zagrebu izazvao je puno pažnje; na natječaj je stiglo čak 80 prijedloga, a pobjedio je Bakić koji je tom prigodom izjavio: »Tema je složena i puna mogućnosti da se zaluta. Prikazati Tita kakvog pamtim – njegovu pojavu, figuru i sve što podrazumijevamo gledajući njegov lik – nije lako«. No, Titu se nije dopala geometrizacija i apstrahiranje prikaza kod Vojina Bakića.

Pretjerivanje s kićem

Sto je s ostalim Tudmanima u hrvatskom javnom prostoru?

Od osamdesetak spomenika, posijanih širom Hrvatske (u rasponu od bista do gigantskih skulptura u natprirodnoj veličini), teško je pronaći neki koji dostojanstveno tretira prvog predsjednika i čini se, općenito, da autori ne uvažavaju i ne prepoznaju onu »težinu« o kojoj je govorio Vojin Bakić. S većinom se desilo ono najgore: radeni su s nakanom da budu smrtno ozbiljni, a ispali su beslavi i smiješni.

Tudmanu sigurno ne laska najpoznatiji od njih, takozvani »Franjo u suknji«, proizašao iz suradnje kipara s Grobnika, Dubravka Radmana i porečkog klesara Lenka Krizmanića s pomagačem Elvisom Štifanićem iz Baderne, koji su u bijelom bračkom mramoru islesali 2,5 metra visok i tonu težak kip. Primjer iz Ploča, nakrivljeni zlačani divovski Tudman, ilustracija je pretjerivanja s kićem.

– Velika doza diletantizma, nevjerojatne likovne nepismenosti i neodgovornosti prema jav-

Tudman u Pakoštanima

Velika doza diletantizma, nevjerojatne likovne nepismenosti i neodgovornosti prema javnom prostoru presudila je pokušajima da manji kolektivi odaju počast Franji Tuđmanu

kao dobroćudni umirovljenik u šetnji.

Sto se tiče megalomanskih vizija tvorca Tuđmanovih spomenika, one su čak i skromne u odnosu na neke autore spomenika Titu. Vojin Bakić osmislio je zagrebački spomenik Titu u visini od nevjerojatnih 36 metara.

– Veliki broj spomeničkih rješenja Franje Tuđmana koja su preplavila Hrvatsku, pokazuju nisku kvalitetu oblikovanja. Nepostojanje javnih natječaja, netransparentna ili nestručna provedba natječaja, rezultirali su uzurpiranjem javnog prostora i narušavanjem dostojanstva lika i djela Franje Tuđmana (do karikaturnosti prikaza), zaključuje Nataša Ivančević.

Na HDLU-ovom natječaju, drugu nagradu osvojio je Kažimir Hrstić koji potpisuje i spomenik Tuđmanu u Splitu. Trećom nagradom ovjenčan je pak rad Nevena Bilića, koji u usporedbi s patetičnim, kičastim ili sprdalačkim rješenjima, iskače kao jedan od rijetkih dostojanstvenih i upečatljivih radova. U Bilićevoj viziji, Tuđman je naznačen profinjnom glavom, izraza bremenita misli-

Maja HRGOVIĆ

D. LORONČIĆ

duhu akademskog realizma, koji je bio posve anakron izraz toga vremena. Unatoč tome, Augustinčić

Virovitica

Tudman u suknji

Pridraga

Katuni

Škabrnja

Naslov: Spomenici Tuđmanu: Diletantizam koji nasmijava Hrvatsku

Autor: Maja Hrgovi

Rubrika/Emisija:

Žanr: Internetno izvješće

Površina/Trajanje: 1,00

Naklada:

Ključne riječi: MUZEJ STARO SELO KUMROVEC, GALERIJA ANTUNA AUGUSTIN I A

<http://www.novilist.hr/Kultura/Izlozbe/Spomenici-Tudmanu-Diletantizam-koji-nasmijava-Hrvatsku>

Grad: Rijeka

Danas:

32°

Sutra:

22

32

Nedjelja, 30. kolovoza 2015.

novilist.hr

pratite nas

TRAŽI

[Vijesti](#) [Komentari](#) [Sport](#) [Scena](#) [Kultura](#) [Život i stil](#) [Znanost i tech](#) [Multimedija](#) [Info-Fun](#) [Magazin](#)
[Kazalište](#) [Književnost](#) [Izložbe](#) [Ostalo](#)
[AKTUALNE TEME](#) [NK Rijeka](#) [Pirangate](#) [Afera Godot](#) [Grčka dužnička kriza](#) [Prosvjed branitelja](#) [Imigranti](#)

IZLOŽBA NATJEČAJNIH RADOVA

Spomenici Tuđmanu: Diletantizam koji nasmijava Hrvatsku

Autor: Maja Hrgović

Objavljeno: 30. kolovoza 2015. u 15:33

Na zagrebačkoj izložbi prikazani su radovi devetnaestoro umjetnika, predstavljeni maketama, a zajednički im je nazivnik neobično velika doza ridikuloznosti. Tek se u ponekom radu može iščitati ironija...

Spomenici Franji Tuđmanu u gradovima i malim mjestima diljem Hrvatske već neko vrijeme izvor su dobre zafrkancije na društvenim mrežama i u široj javnosti. Izložba natječajnih radova za umjetničko rješenje spomenika prvog hrvatskog predsjednika u Kninu, otvorena u galeriji Bačva HDLU-a, novi je veliki doprinos ovoj razbibrizi. Na natječaju na kojem je pobijedio kipar Miro Vuco – a njegov spomenik Tuđmanu svečano je otkriven na kninskoj tvrđavi na proslavi 20. obljetnice Oluje – sudjelovalo je još 18 autora.

Svi ovi radovi predstavljeni su maketama čiji je zajednički nazivnik neobično velika doza ridikuloznosti. Franjo koji sljepački opipava golemi (Foto D. Lovrović Branko Silađin); slabovidni Franjo koji dodiruje zgužvanu zastavu kao eksponat u muzejskom (Miro Vućak); nagluhi Franjo koji se napreže da čuje; zabrinuti Franjo koji ispruženim dlanovima provjerava je li počela padati kiša (Petar Popijač); plošni zeleni Franjo kao močvarno čudovište pobjeglo iz neke kompjutorske igrice (Ivan Fijolić); Franjo koji žalosno gleda za pticom koja mu je pobjegla i u bijegu ga zalila izmetom (Hrvoje Urumović i Ivan Galić); Tuđman koji vrši nuždu na bunaru obrubljenom hrvatskim pleterom (David Peroš Bonnot)...

Prevlast figuracije je nadmoćna – jedini apstraktni rad je onaj kipara Slavka Marića, koji Tuđmana vidi kao zlatno sunce nasadeno na golemi dildo iste boje.

Vojskovođa na konju

U nekim od ovih radova može se iščitati ironija, odvažna subverzija (kao na primjer u slučaju bijelog Tuđmana koji je po licu i rukama zamrjan smeđom bojom kao izmetom), no u većini slučajeva zapravo je teško reći jesu li kipari koji su sudjelovali u natječaju ozbiljni ili se samo šale.

Povjesničaru umjetnosti i kustosu Feđi Gavriloviću najviše se svidio Tuđman vojskovođa na konju, iz radionice kipara Konstantina Kostova.

– Uz toliko kiča i patetike, mislim da je spomenik Tuđmana na konju poput Falconettovog Petra Velikog, daleko najbolje rješenje, na tragu cirkusa u koji se pretvara naš javni prostor i naša umjetnost. Konjanik ide do kraja u prikazu apsurdna, kaže Gavrilović u prijedlogu spomenika na kojemu je bivši predsjednik prikazan u svojoj mladolikoj, vitalnoj verziji, pun snage i odlučnosti, na konju u divljem propnju. I tu je teško ocijeniti je li Kostov namjerno tako napravio da Tuđman u licu sliči na mladog Tita, ili mu je to »pobjeglo«.

– Što se tiče ostalih radova, nemam što reći: novine i portali mogu se jedan dan sprdati s ovim rješenjima, a sve to za veliku podijeljenu državnu lovu – kaže Gavrilović, aludirajući na 720 tisuća »težak« natječaj kojim se tražio spomenik – izrađen od poliestera. Natječaj je raspisao grad Knin u suradnji s HDLU-om.

[Pogledaj sve iz: Izložbe](#)
[Pogledaj sve vijesti](#)

Nepoticajne propozicije

Nataša Ivančević, kustosica Muzeja suvremene umjetnosti, smatra da su nespretno postavljene propozicije natječaja onemogućile sudjelovanje umjetnika koji su mogli ponuditi suvremeno propitivanje koncepta spomenika.

– Dobili smo uglavnom rješenja kojima je primarno prikazati fizionomiju i pokret. Za najbolje živuće hrvatske umjetnike nije bilo poticajno na početku 21. stoljeća, promišljanje i oblikovanje spomenika koji je trebao ponuditi prepoznatljivost fizionomije, pa makar on bio posvećen prvom hrvatskom predsjedniku, primjećuje Nataša Ivančević.

Kao što Kostovljević Tuđman konjanik nalikuje Titu, tako Tuđman Nikole Vrljića neodoljivo podsjeća na kipara Ivana Kožarića. A poveznica s Titom ima još. Nagrađeni rad, onaj otkriven u Kninu, kipar Miro Vuco izradio je u ateljeu u kojem je stvarao Antun Augustinčić, autor koji je svojim spomenikom Titu u Kumrovcu postavio standard za tretman državnika u javnoj plastici. Aluzijom na Augustinčićeva »Maršala« predano se bavio Ivan Fijolić, kipar koji je na ovom natječaju sudjelovao po pozivu; poznata je njegova interpretacija Jovanke u raskrsljenom Titovom šinjelu.

– Antun Augustinčić je bio omiljeni Tišov kipar. Modelirao je njegov lik (portretne biste, figure) u duhu akademskog realizma, koji je bio posve anakron izraz toga vremena. Unatoč tome, Augustinčić je ostvario iznimno kvalitetna kiparska ostvarenja. Poznata brončana statua koja je izložena u parku Galerije Antuna Augustinčića u Klanjcu, najpopularniji je prikaz Tita i odlivena je u više od 20 primjeraka. Modernizacija koja se u posleratnoj skulpturi probijala i na području spomeničke plastike od kraja 50-ih, nije bila poželjna u prikazima Tita. Na tom je području likovnog stvaralaštva vladala autocenzura, veli Nataša Ivančević.

I Vojin Bakić se u svim razdobljima stvaranja vraćao oblikovanju ili crtanju Maršalova lika. Prvi portreti datiraju iz 1948., a toj se temi ponovo vraćao u šezdesetima i pred kraj života, kada je radio dva nerealizirana spomenika Titu – za Zagreb i za Zadar. Onaj u Zagrebu izazvao je puno pažnje; na natječaj je stiglo čak 80 prijedloga, a pobjedio je Bakić koji je tom prigodom izjavio: »Tema je složena i puna mogućnosti da se zaluta. Prikazati Tita kakvog pamtimo – njegovu pojavu, figuru i sve što podrazumijevamo gledajući njegov lik – nije lako«. No, Titu se nije dopala geometrizacija i apstrahiranje prikaza kod Vojina Bakića.

Pretjerivanje s kičem

Što je s ostalim Tuđmanima u hrvatskom javnom prostoru?

Od osamdesetak spomenika, posijanih širom Hrvatske (u rasponu od bista do gigantskih skulptura u natprirodnoj veličini), teško je pronaći neki koji dostojanstveno tretira prvog predsjednika i čini se, općenito, da autori ne uvažavaju i ne prepoznaju onu »težinu« o kojoj je govorio Vojin Bakić. S većinom se desilo ono najgore: rađeni su s nakanom da budu smrtno ozbiljni, a ispali su blesavi i smiješni.

Tuđmanu sigurno ne laska najpoznatiji od njih, takozvani »Franjo u suknji«, proizašao iz suradnje kipara s Grobnika, Dubravka Radmana i porečkog klesara Lenka Krizmanića s pomagačem Elvisom Štifićem iz Baderne, koji su u bijelom bračkom mramoru isklesali 2,5 metra visok i tonu težak kip. Primjer iz Ploča, nakrivljeni zlačani divovski Tuđman, ilustracija je pretjerivanja s kičem.

– Velika doza diletantizma, nevjerovatne likovne nepismenosti i neodgovornosti prema javnom prostoru presudila je ovim pokušajima da manji kolektivi odaju počast Franji Tuđmanu, ocjenjuje Gavrilović, koji kao sablažnjive podbačaje navodi Tuđmanove spomenike u Pakoštanima, Kaštel Lukšiću, Virovitici, Pločama i Biogradu na Moru. Potonji rad osobito je zanimljiv. Prikazuje diva sa sunčanim naočalama i kockastom leptir-mašnom, u preširokom odijelu i s blagim osmijehom, koji izgleda kao dobroćudni umirovljenik u šetnji.

Što se tiče megalomanskih vizija tvorca Tuđmanovih spomenika, one su čak i skromne u odnosu na neke autore spomenika Titu. Vojin Bakić osmislio je zagrebački spomenik Titu u visini od nevjerovatnih 36 metara.

– Veliki broj spomeničkih rješenja Franje Tuđmana koja su preplavila Hrvatsku, pokazuju nisku kvalitetu oblikovanja. Nestojanje javnih natječaja, netransparentna ili nestručna provedba natječaja, rezultirali su uzurpiranjem javnog prostora i narušavanjem digniteta lika i djela Franje Tuđmana (do karikaturnosti prikaza), zaključuje Nataša Ivančević.

Na HDLU-ovom natječaju, drugu nagradu osvojio je Kažimir Hraste koji potpisuje i spomenik Tuđmanu u Splitu. Trećom nagradom ovjenčan je pak rad Nevena Bilića, koji u usporedbi s patetičnim, kičastim ili sprdalačkim rješenjima, iskače kao jedan od rijetkih dostojanstvenih i upečatljivih radova. U Bilićevoj viziji, Tuđman je naznačen profinjenom glavom, izraza bremenita mislima.

Akcija traje do 31.08.2015. Slika vozila je simbolična. Akcija se odnosi na ograničenu količinu vozila.

Promo

Sancta Domenica - uspješna domaća poslovna priča

Pretplatite se na novo, redizajnirano izdanje Novog lista!

NOVI LIST

ljeta akcija

Novi list